

KLIIMAMINISTEERIUM

Rahandusministeerium

Teie 14.01.2025 nr 4-2/25-00063

Meie 27.02.2025 nr 1-5/25/185-2

KLIM sisend: Riigihangete direktiivide hindamise
avalik konsultatsioon

Austatud kolleegid

Vastavalt Riigikantselei resolutsioonile nr 4-2/25-00063 edastame Kliimaministeeriumi sisendi seisukohtade kujundamiseks Euroopa Komisjoni riigihangete direktiivide hindamise avaliku konsultatsiooni kohta, mida palume seisukohtade koostamisel arvestada.

Riigihangete teemal peame läbivalt oluliseks kolmandate riikide hankes osalemise välistuse suuremat võimalikkust (nt lennundusjulgestuse ja energiatööstuse seadmed, meretööstuses, ITK-s jpm). Julgeolekukaalutlusi peaks direktiivide puhul enam arvestama ning tarneaahelakindlus tuleks võimalusel alati tagada, seetõttu ei tohiks direktiivid ootamatutes olukordades vastupidiselt ELi ja liikmesriikide huvidele töötada.

Riigihangete kvaliteedi parandamiseks peaksid EL-i riigihangete direktiivid keskenduma elukaarekuludele, EL-i tasandil ühtlustatud keskkonnanõuetele, jätkusuutlikkusele, ringmajanduslikele lahendustele ja paindlikkusele. Kuigi kehtivad direktiivid võimaldavad elukaarekulude arvestamist, domineerib paljudes liikmesriikides, sealhulgas Eestis, endiselt madalaima hinna kriteerium. Selle muutmiseks tuleks hankijatele kehtestada ühtsed ja praktilised meetodikad elukaarekulude hindamiseks.

Vähendamaks riigihangete vaidlustuse osakaalu, leiame, et Euroopa Komisjoni keskkonnahoidlike riigihangete töögrupp EC GPP AG peaks jõulisemalt tegema tööd valdkondade keskkonnahoidlike kriteeriumite uuendamisega. Ühtsed nõuded EL-i turul aitaksid tagada parema kvaliteedi asjadele, teenustele ja ehitustöödele ning muuta keskkonnanõuded üheselt mõistetavaks. Lisaks rõhutame keskkonnahoidlike riigihangete mahukama rakendamise vajadust, milleks tuleb kaaluda ja võimalusel kehtestada konkreetsed kohustused avalikule sektorile. Oluline on läbi keskkonnahoidlike riigihangete edendada ringmajandust, sh teise toorme nõudlust. Sarnaselt tuleks riigihangetes tagada laiendatud tootjavastutuse nõuete täitmine, st riigihanke võitja peaks tagama, et muude õiguslikult sätestatud kohustuste seas on täidetud ka laiendatud tootjavastutuse kohustus kui see võitja tootele kohaldub.

Samuti tähtsustame direktiivide paindlikumaks muutmist näiteks läbi osade nõuete lihtsustamise, mis võimaldaks riigihangetes enam VKEda osalemist ning hangete protsessi kiirendamist. Osades

valdkondades, eriti kiireloomulistes hangetes, peaks olema suurem paindlikkus, et reageerida turu muutustele, kiireloomulistele vajadustele.

Lisaks toome välja, et hetkel on riigihangete direktiivi eeskirjad avaliku sektori sisese koostöö ja sisehangete tegemiseks pigem piiravad. Antud süsteem peaks olema selge, läbipaistev ja ennekõike tõhus. Näiteks toob kirjale lisatud KIKi sisend välja, et sisetehingu ja hankijate vahelise koostöö regulatsioon on ebaselge, mistõttu ei leia sellega kaasnevad võimalused tihti kasutust, nt teenuse ostmisel riigi sihtasutuselt, mis on ainult sama teenuse riigile osutamiseks loodud.

Kirjale on lisatud nii Kliimaministeeriumi kui Keskkonnainvesteeringute Keskuse täpsemad ettepanekud konsultatsiooni küsimustiku vastuseks, mida palume nii seisukohtade koostamisel kui küsimustikule vastamisel arvestada. Samuti palume arvestada Kliimaministeeriumi valitsemisala asutuste ja ettevõtete esitatud asjasse puutuvate ettepanekutega Rahandusministeeriumi tellimusel 2024. a TGS BALTIC koostatud riigihangete lihtsustamise aruandes.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristi Klaas

rohereformi asekancler kantsleri ülesannetes

Lisad: Lisa 1. Täidetud küsimustik KLIM sisend

Lisa 2. Täidetud küsimustik KIK sisend

Lisa 3. Riigihangete lihtsustamise aruande KLIM valitsemisala sisend

Eliise Merila, 626 2843

eliise.merila@kliimaministeerium.ee